

Oral History Kosovo

INTERVJU SA ANTONELLA GIORGIONI

Priština | Datum: 26. jun, 2013. godine

Trajanje: 66 minuta

Prisutni:

1. Antonella Giorgioni (Intervjuisana)
2. Anna Di Lellio (Vodila intervju)
3. Donjeta Berisha (Kamera)
4. Catherine McGahan

Simboli komentara neverbalne komunikacije u transkriptu:

() – emotivna komunikacija

{ } – intervjuisani objašnjava putem gestikulacije

Ostali simboli u transkriptu:

[] – dodaci u tekstu kako bi se olakšalo razumevanje

Fusnote predstavljaju dodatke kojim uredništvo pojašnjava naselja, imena ili izraze

Prvi deo

AnnaDi Lellio: Prvo pitanje je o vašem detinjstvu, jel možete da nam kažete nešto o svojoj porodici, babama i dedama....

Antonella Giorgioni: Da, ja sam rođena '56, 8. novembra '56, u jednoj dosta običnoj porodici. Moj otac prošao je osam godine u ratu, dok je majka bila, ne bih rekla polupismena, ali završila je samo drugi razred, kao i moj otac. Kada se vratio iz rata, morao je da zasuče rukave, već je imao jednu ćerku, moju stariju sestru, i počeo je da radi kao rudar. Radio je u rudniku sumpora u starom Montekantiniju, koje je kasnije postao Montedison. Nažalost, znala sam samo jednu babu, jer su svi drugi umrli pre nego što sam se rodila; u svakom slučaju, moja porodica i moja ekipa, cela moja familija, rođaci, svi smo bili seoska porodica, napoličari, što znači bili smo mnogo siromašni.

Međutim, dobro smo odrastali, jer smo imali sreće da imamo štedljivu majku, zvali smo je *curnasch*, uspevala je tako, onda... sagradili su malu kuću... bilo nas je dve sestre i dva brata, ja sam najmlađa. Sagradili su malu kuću sa tri spavaće sobe, kuhinjom i dnevnom sobom, na sreću, sa lepim komadom zemlje, tako da smo imali baštu i mogli smo da sejemo sve proizvode, u proleće, leto i zimu, imali smo jednu svinju, zečeve, pilie, dobro smo se snalazili.

Jel mogu da nastavim? Da li želite da znate malo više o mom detinjstvu?

Nažalost, izgubila sam majku kad sam imala osam i po godina. U mojoj porodici, majka je bila stub porodice, bez majke, moj otac, kad su zatvorili rudnik, je praktično radio u Ferari, jer je Montekantini, po zatvaranju rudnika, sve rudare prebacio u Feraru, i tako u sedište Montekantinja i tako on nikada nije bio kod kuće.

Moja baba je već bila stara i već je podizala dva rođaka, jer su njihovi roditelji radili u inostranstvu, i stoga smo tako živeli, sami, sa mojom drugom sestrom koja je imala 18 godina. Međutim, otac je stalno bio prisutan u smisli da, iako nije bio tu od ponedeljka do petka, bio je jako dobar otac, jako, jako dobar, otac koji nas nikad nije tukao. Jedino sam ja dobila batine, samo jednom, ali možda zato što je bio ljut. Nikad nas nije tukao, nikad nas ništa nije terao.

Zamislite da su moja braća '66. nosila dugu kosu, a u malom selu iz koga dolazim, u selu od 900 duša, možda 1000, 1200, nositi dugu kosu... sa stanicom karabinjera... nositi dugu kosu je bilo problem u to vreme, i svaki drugi dan bi karabinjeri došli kod mog oca da mu kažu: „Jel si ošišao sinove?“ I sećam se, bila sam vrlo mlada, skoro uvek sam bila s njim. Moj otac bi rekao: „Jel su napravili nešto loše?“ „Ne“, „Jel su ukrali nešto?“ „Ne“, „Pa zašto onda morate.... zašto dolazite svaki dan da mi to kažete, da moraju da se ošišaju?“ Tako ih je učutkao.

Ali uveče, kad smo večerali, svi zajedno, i svako je sedeo na svom mestu, jer smo tad imali veliki sto i svako je imao svoje mesto za stolom, nisi mogla da dođeš i sedneš gde hoćeš. I moj otac je seo na čelo

stola, braća pored njega, i on bi im rekao, između zalogaja: „Idite da se šišate. Ošišajte se“, ali ih nikad nije naterao. Ovo je Đorđone Đuzepe, moj otac.

Tako da sam ja, kako sam već rekla, iz tog malog sela i u to vreme nismo imali kupatilo u kući. Nije bilo kade, nije bilo tuša, ničega, kupatilo je bilo napolju, u šupi, zvali smo je šupa, gde su bili pilići, svinja, bila je mala šupa, sa rupom u sredini i dva kamena. To je bilo kupatilo.

Dakle, leti se život sela odvijao na reci. Za majke je reka bila perionica, to je bila. Nedeljom, ko god je imao vespu kao moj otac, odlazio je tamo da je opere i očisti, i svi smo išli na reku da se kupamo. I tako, u 4 popodne, selo bi se ispraznilo i svi bi otišli na reku. I sećam se jednom, kad smo otišli da krademo... sa braćom sam bliža po godinama, i ja sam sa grupom prijatelja iz komšiluka, to je bila ulica *Castiglione*. Selo je bilo podeljeno na tri dela: *Taverna* je stari rimski kraj, *San Carlo* je novi deo sela, i *Castiglione*, koji je stari deo, gde postoji peć za cigle.

I sećam se, jednom sam sa braćom, nakon što smo se okupali na reci i bili u vodi dva-tri sata, bili smo gladni i morali smo da pojedemo nešto, i tu su bila dva seljaka, jedan na levoj, a drugi na desnoj obali. Povremeno smo išli da krademo breskve na levoj obali, ali na desnoj obali su bile lubenice, i tog dana smo mislili da ukrademo lubenicu.

Ali na levoj obali, nivo reke je bio isti kao zemlja, na desnoj obali je reka bila niža, i bilo je ograđeno starom metalnom ogradom. Iza ograde je bila košnica. Ja sam bila najmlađa u grupi, ne znam, možda sam imala šest godina, ne, devet, osam i po, devet. Činjenica je da je brat koji je bio ispred mene, koji je bio ispred mene u koloni koja je pošla da ukrade lubenicu, nagazio je na košnicu i sve pčele su krenule na mene, u oči, čelo. Srećom, voda u reci je bila čista u to vreme, kao lek.

Sećam se da sam kao dete nosila drvene klompe ili neke sandale od kartona, bile su popularne, te sandale napravljene od plavog kartona. Da se ne bi ofucale, praktično smo ih vezivali oko vrata, hodali smo bosu, hodali smo bosu po asfaltu, po tek požnjevenoj pšenici, jer pšenica koja je tek požnjena... postoji sistem kako se hoda po požnjevenoj pšenici, što nije da podižeš stopalo i pritisneš, jer ćeš se tako povrediti na strnjiku, nego kliziš, tako da se strnjika spljošti i ne bode te. Dakle, to je bilo moje detinjstvo.

Završavam... idem u osnovnu školu u mom selu. Pošto nismo imali mamu, moja sestra nije mogla dobro da izađe na kraj sa nas petoro, tako da su me poslali u internat. U stvari, u kasnijim razredima osnovne škole, bila sam u internatu koji su vodile časne sestre Svete porodice, oko... *Sant' Arcangelo di Romagna*, tridesetak kilometara od mog sela. Dve godine sam se opirala tamo, i na kraju sam rekla ocu: „Hoću da se vratim kući.“

U to vreme su postojali socijalni radnici, tako da je... došli su socijalni radnici: „Zašto želiš da se vratiš kući? Da li te maltretiraju?“ Nisu me stvarno maltretirali u internatu časnih sestara, ali (smeh) nisam želela tamo da ostanem. Bilo mi je bolje kod kuće, i tako me je tata vratio kući. Poslednji razred sam završila u mom selu i uvek sam imala super prijatelje blizu moje kuće. Anu, moju najbolju drugaricu, još smo u kontaktu... nismo u kontaktku, ali kad dođem u selo, nađemo se i pričamo. Ona je bila godinu dana starija i upisala se u srednju školu za računovodstvo. Ja sam bila dobra iz matematike, bila sam, nisam želela da studiram, tako da sam upisala srednju školu za računovodstvo.

Dakl, [škola] počinje u septembru, u decembru posle božićnih praznika tata dolazi da me probudi i kaže: „Moraš u školu“. „Ići ću sutra, umorna sam.“ To je trajalo nedelju dana i nikad se nisam vratila u školu. Videvši to, tata je sa mnom obavio fin mali razgovor. Rekao mi je: „Slušaj, platio sam sve tvoje

knjige, koštaju puno, ne želiš više da ideš u školu? Imaj na umu da ako ne želiš da ideš u školu, ići ćeš da radiš, ali ako želiš da se vratiš u školu, moraćeš da platiš.“

Tako sam našla posao u maloj radnji 300 metara od kuće i počela da režem hladne nereske, da sečem parmezan, u to vreme nije bilo neradnog dana i radila sam sedam dana u nedelji i osećala sam se dobro dok vlasnik nije zatvorio radnju, pa sam postala bebisiterka u... u Forliju, 25 kilometara, tako da sam se budila u pet ujutro, sedala na autobus, odlazila na stanicu, na stanici hvatala voz, od voza išla pešice pola sata da bih stigla u kuću te porodice.

Prestala sam da budem bebisiterka tamo, zašto? Sad ću da vam objasnim zašto. To je bila dobrostojeća porodica, muž je radio... žena je bila učiteljica, muž je radio u banci, i imali su dečaka koji se zvao Antonio. Bila sam tamo već dva meseca, to je bilo vreme oskudice, tako da, verujem, '74, '72-'74, ne sećam se tačno, jednog dana, jedne subote, ona mi je rekla: „Slušaj...“ Muž joj je dao novac za kupovinu, verovatno se preračunala, izmislila je objašnjenje za muža i tražila od mene da lažem za nekih deset hiljada lira. Deset hiljada lira koje je potrošila. Tako da je od muža tražila deset hiljada lira u nedelju da bi mi vratila. Nisam spavala cele noći i rekla sam: „Antonela, zašto moraš da lažeš?“

Ujutro sam ustala u 6, ostavila deset hiljada lira koje mi je gospođa mudro dala, iako ih nisam dala njoj, i otišla.

Onda sam imala neke sezonske poslove, na moru, pošto je moje selo prilično blizu rivijere Romanje, tako da sam radila, ne znam, kao pomoćna kuvarica, sobarica, čistačica, sve sam radila. Dakle, tamo sam radila tri meseca i tokom ta tri meseca sam zaradila dovoljno da se izdržavam, jer sam želela da se osamostalim i da ne moram da tražim pare od tate.

Dok mi rođaka nije rekla, Lorenca, rekla mi je, to se dešava manje-više '75, rekla mi je: „Zašto ne dođeš u Ravenu? Postoji škola za grnčarstvo, mozaik, itd., itd., crtanje, i uz to, ako položiš ispit, dobijaš stipendiju, tako da možeš da pokušaš.“ Prijavila sam se, položila prijemni i dobila stipendiju, što je bilo 62 hiljade lira, i završila sam školu.

Izabrala sam oglašavanje, serigrafiju i fotografiju, završila ovu školu, završila ovu školu, nije bilo mogućnosti da radim u Ćezeni u to vreme, serigrafija, što je bojenje majica, štampanje po njima, te stvari, to je bilo gotovo. Grafički dizajn... postojala je samo jedna firma u Ćezani, tako da nije da nije bilo... uspela sam da nađem posao u Imoli, jer su vozovi od Ćezene išli do Bolonje, taj koji je stajao u Imoli imao je nemoguć vozni red, i onda sam od stanice do tog mesta morala da idem biciklom, tako da sam tu radila nedelju dana i otišla.

Radila sam u polju, brala boraniju, jagode, sve živo. Dok se nisam priključila zadruzi... završila sam školu, vratila se u svoje selo i...

Tokom škole, bila sam militantkinja u ekstremnoj levičarskoj grupi koja se zvala *Lotta Continua* [Borba se nastavlja], distribuirali smo liflete po fabrikama, protestovali ispred škola, protestovali protiv Vijetnamskog rata, u svakom slučaju, svi smo bili pod policijskom prismotrom i tokom te tri godine, bila sam u *Lotta Continua* dok se nije pojavio feminizam, mi, žene iz *Lotta Continua*, smo održale sastanak u Rimu, izdvojile smo se i pridružile feminizmu.

Kad sam se vratila kući iz Ravene, iz škole u Raveni, počela sam da se pomalo aktiviram u Komunističkoj partiji u mom selu, u ogranku Komunističke partije, u katoličkom selu koje glasa za demohrišćane. I onda tračevi i još tračeva, da sam ljubavnica ovome, da spavam sa onim, da spavam i sa onim, svakakve stvari, znate, stare gospođe u selu, nemaju šta da rade, sve je to bilo bla, bla, bla...Neko vreme sam radila u ogranku Komunističke partije, a zatim sa feminističkom grupom UDI

[*Unione delle Donne Italiane*, Unija žena Italije], što je bilo deo partije, feministički deo Komunističke partije.

Onda bih želela da objasnim novim generacijama šta je nama bio feminizam. Mora se imati u vidu da u godinama kad se feminizam rodio u Italiji, žene su bile vrlo... kao što sam ranije rekla, činjenica da sam radila u ogranku Komunističke partije je značila da sam laka žena, činjenica da su tu bili samo muškarci i da sam ja bila jedina žena... feminizam je za nas predstavljao izvesnu slobodu, slobodu da se družimo sa dečacima, da se osetimo slobodnije. Nismo mogle da izlazimo sa dečacima uveče, morale smo da budemo kod kuće u 10 uveče. Nismo mogle da izađemo na picu sa prijateljima, nije bilo moguće. I to se odnosi samo na vreme kad sam ja bila devojčica, ali feminizam predstavlja mnoge druge borbe, znači abortus, razvod, nezavisnost, pravo na rad, da ti ne bude šef uvek muškarac, mogućnost karijere. To je priča o feminizmu.

I mnoge druge stvari koje danas, danas mladi ljudi veruju da je uvek bilo ovako, u suštini sve je bilo rezultat svih godina feminizma, koji je u Evropi tih godina bio u Francuskoj, Italiji, i verujem u ostalim evropskim zemljama. Ehm... u svakom slučaju. Nakon perioda u Komunističkoj partiji, kroz UDI, stvorene su zadruge socijalnih usluga, pa su u Čenci otvorili centar za decu koja nisu išla u školu i imala su neki invaliditet, govorimo o deci koja su već odrasla, neka su bila mojih godina.

Pridružila sam se zadruzi. Ovaj centar je otvoren, ova zadruga je otvorena, počela sam da radim i deset godina sam radila sa tom decom, ali to je bio vrlo srećan period, mnogo toga su me naučili. Verujem da sam im dala nešto, ali mnogo sam radila, i ja sam njima dala mnogo. Komunikacija, na primer, koja nije samo verbalna, komunikacija, postoji i komunikacija kroz gestikulaciju, očima, da se razumeš na druge načine, ne samo verbalno. Ali jednog dana sam shvatila da oni stare i da nazaduju, i ja sam starila sa njima, tako da u toj tački više nisam želela da se bavim tom vrstom posla samo zato što sam imala sigurnu platu.

Nešto ranije, moj tata se ponovo oženio i otišao da živi u Rimu sa svojom drugom ženom u kući moje polu-sestre, tako da sam pozvala polu-sestru i rekla: „Milena, jel možeš da mi nađeš posao?“ „Da, da, dođi kad hoćeš.“ Dala sam otkaz u zadruzi, spakovala u moj Fiat 600 mačku, ploče, gramofon, knjige, stvari koje su mi bile najvažnije, i otišla u Rim.

Normalno, tražila sam da živim sama, jer sam već sa 19 godina imala svoj stan i živela sama. Našli su mi stan u Ostiji i radila sam u jednoj kancelariji. U tom periodu od... godinu i po dana, povremeno se dešavalo da je kancelarija organizovala za jevrejsku zajednicu neke izložbe fotografija, uglavnom za izbeglice iz Libije, jevrejske izbeglice iz Libije, koje su, prirodno, iste kao italijanske izbeglice iz Libije.

S obzirom na moju prošlost sa fotografijom, ja sam se praktično starala o foto izložbama, tako da je postojao neko ko je sve organizovao, ko je aranžirao fotografije u skladu sa istorijskim fazama, organizovao sve, znao je čija je koja fotka, šta je predstavljala. Ja sam se bavila organizacijom tribina, radila sam, međutim, uglavnom sam radila u kancelariji. Ne volim kancelarijski posao, ja volim manualni posao. Tako da sam u jednom trenutku odlučila da se vratim u Čezenu, nisam htela... rekla sam: „Tata...“. Jer smo nedeljom svi išli u očevu kuću na ručak, rekla sam: „Slušaj, tata, ne mogu da podnesem Rim, previše je haotičan. Prijatelji... teško je stvoriti prijatelje, ne želim ovde više da živim, hoću da se vratim kući.“

Moja sestra, koja je čula šta sam rekla, rekla je: „Ali ne, imamo iznenađenje za tebe, imamo iznenađenje.“, i pokazala mi je avionsku kartu: „slušaj, moramo da idemo zbog posla, moramo da idemo u Keniju. Rafaelo – on je bio direktor kancelarije – Rafaelo, s obzirom na to da si uvek, da si dve godine uvek radila te foto izložbe, bi hteo da ti pokloni nešto. Dođi u Keniju sa nama“. Zabezegnula

sam se, prvi let van sveta, znate, van sveta koji mi je poznat, da, išla sam na neka mala putovanja u Francusku, ali nikad nisam bila u Africi, sve u svemu, krenula sam i stigli smo u Afriku.

Ubistvena vrućina, stigli smo u Najrobi u 11 sati uveče, i prva stvar koje se sećam u Najrobiju je taj smrad đubriva, koji nije da mi se nije sviđao, rođena sam na selu, tako da sam odrasla sa mirisom đubriva. Taj miris đubriva me je proganjao dva-tri dana, u svakom slučaju, prespavali smo prvu noć u Najrobiju i sledećeg dana smo krenuli u Mombasu, južnu obalu Mombase, skoro na granici sa Tanzanijom. Trebalo je da ostanem pet dana, prva tri dana sam bila na odmoru, malo mora, ali bilo je strašno vruće, sparno, nisam na to bila navikla, velike kapi koje su se spuštale i s leva i s desna.

Trećeg dana su me pozvali, šef i ta engleska multinacionalna kompanija, pozvali su me i, znate: „Trebam nam, kasnimo, da li bi htela da radiš popis o tome šta su različite radničke grupe do sad uradile? Koliko tepiha su postavili, koliko soba je spremno, koliko komada nameštaja....“ I tako sam počela da radim. Najlepše je bilo što na tom gradilištu, pošto je taj hotel povećavao kapacitet na 150 soba, na tom gradilištu bilo je nas pet-šest belaca, i bio je okean, na stepenicama, znate, bio je taj crni okean koji se peo, sa malom belom muvom svako malo, i taj crni okean je silazio sa tom malom belom muvom svako malo. Moram da vam kažem istinu, nisam rasistkinja, ali prvih dana moj stomak... ali zbog novine, čudnog osećaja, nikad nisam videla toliko crnih ljudi kao u tom trenutku.

Uveče idemo na večeru i oni kažu, tu je bio i vlasnik multinacionalne kompanije, večerali smo, sestra me priprema i kaže mi: „Kada te konobar nešto pita, moraš da mu kažeš ‚Da, molim‘ ako nešto želiš i ‚Ne, hvala‘ ako nešto nećeš“. Sa tom obukom... ko bi to zapamtio? Tako sam uradila, tako da bi on stavio [na moj tanjir] i prošla sam kroz veče. I rekli su mi: „Slušaj, jel bi ostala mesec dana, treba nam neko na mesec dana da organizuje italijansku grupu – jer je nameštaj donošen iz Italije, iz Toskane – jer su se deca malo pogubila.“ Kad sam rekla da su me invalidi naučili, sad znam zašto [to sam rekla]. Sa osobama sa invaliditetom, sve morate da radite na šematski način, sve mora da bude isto svakog dana, tako da niko ništa ne zaboravi, tako da su postojale velike radne ploče, a ispod njih delovi koje je trebalo sklopiti.

Tako da sam pozvala neku afričku decu i gestovima im pokazala da nedostaje deset delova, da treba da ih vrata, tako da traka nikad ne stane. Italijanska deca su sklopila komad, a ova decu su zamenila. [Iskustvo sa osobama sa invaliditetom] mi je mnogo pomoglo, sve u svemu, mesec dana se pretvorilo u tri, tri u osam. Pitali su da ostanem duže, tako da se posle 15 dana kod kuće, to pretvorilo u pet godina. Imala sam divan živor tamo, takođe sam upoznala... nešto italijanskih prijatelja, ali mnogo prijatelja, to je bio hotel, mnogo klijenata je dolazilo i po dva puta godišnje, uglavnom Nemci i Englezi, i prijateljili smo se. I onda bi me pozvali na piće popodne, u međuvremenu je moj engleski koji se sastojao od pet reči pre, pet u sredini i onda poluglagol, uspevala sam da pričam (uzdah).

Onda je, posle pet godina, moj otac počeo da se razboljeva i onda sam pomislila da bih želela da budem bliže njemu, i ja sam osoba koja s vremena na vreme mora da zatvori poglavlje života i tamo su mi ponudili da vodim italijanski restoran, ali u tom periodu nisam imala nameru da vodim restoran, tako da sam se vratila kući. Vratila sam se u Rim i predložili su mi da odem u Albaniju, to je bio avgust '92. Vratila sam se kući iz Afrike u septembru '92, a moj šef i multinacionalna kompanija su me pitali da odem u Albaniju.

Prvo sam rekla ne, ali moram da kažem da sam već poznavala Albaniju iz priča mog oca, jer je on proveo dve i po godine svoje osmogodišnje vojne službe na granici između Grčke i Albanije, na albanskoj strani, i vrlo dobro se seća svih maršruta koje je prepešaćio, tako da sam već znala nešto o

Albaniji. Činjenica je da sam na početku bila malo nesigurna, ali sam posle rekla ok, dovoljno sam blizu kući ako se ocu nešto desi.

Išla sam preko Rima, uvek sa mojim Fiatom 127, dali su mi kartu za trajekt. Natovarila sam kola konzervisanim pasuljem, mortadelom, brašnom, svim, jer u to vreme u Albaniji nije bilo ničega, sve u svemu, imala sam auto natovaren hranom. Stavila sam auto na trajekt i u to vreme trajekti su bili takvi da su kola bila na parkingu na gornjem nivou, nije bilo parkinga, i bilo je samo stolica da se sedne.

Stigla sam u Albaniju, u tu luku gde su samo bile gomile zemlje, ne znam jel to bio hrom, ne mogu da vam kažem, svi ti kranovi, ta luka... rekla sam: „Bože blagi, sinoć su imali revoluciju!“ I trebalo je da me neko tamo čeka, ali u to vreme policija nikom nije davala da uđe u luku. Nisam razumela jezik (osmeh) i zatekla sam sebe da koristim gestikulaciju i reči. Išla sam za nekim automobilima Albanaca koji su se vraćali posle egzodusa '91, sa već mašinama, frižiderima u gepeku, na gepeku, bilo je svega, i još više u kolima, i ja sam ih pratila.

Na svakih deset kilometara stajao je vojnik sa kalašnjikovom, i kapa, i stajao je tamo, ali nije me gledao i rekao je.... „*çamçakiz* [žvaka], *çamçakiz*...”

Ništa nisam razumela, uplašila sam se, deset metara dalje: „Cigarete“, deset metara dalje „*çamçakiz*, cigarete“.

Počela sam da se znojim kroz celu luku, koja je bila prilično dugačka, jer je počinjala od stare luke i pustili bi te napolje tek na kraju luke. Onda sam se srela sa tim detetom, albanskim detetom koje je govorilo italijanski i on me je praktično odveo u kancelariju, gde smo i živeli i tamo je bila osoba koja je radila sa mnom i koju sam znala, osoba iz Ferare koju sam znala, i odseli smo tu, radila sam....

U međuvremenu sam dosta putovala po Albaniji, išla sam u Dermi, Ćeparo, Berat, koji je bio baš lep, govorimo o početku '92. i ulice su bile prazne, još uvek nije bilo automobila i, zapravo, kad sam vozila po gradu, svi su me gledali širom otvorenih očiju jer sam bila prva žena koju su videli da vozi, sa italijanskim tablicama, i onda, kad sam nabavila psa, pas u kolima, svi su bili stvarno šokirani. Putovala sam puno po Albaniji i, zapravo, dobro poznajem Albaniju i mnogi me se sećaju, kad sam putovala na jug Albanije, neki od njih me se i dalje sećaju.

U svakom slučaju, kompanija je ostala, to je bilo još vreme tranzicije, ostala je jer su želeli da renoviraju neke hotele u Albaniji, govorimo o Alp Tourist-u, hotelu u Vlgori, Beratu, Sarandi... bilo je pet hotela za koje je engleska kompanija bila zainteresovana da ih renovira, da ih renovira i da ih vodi. Došli su izbori, Salji Beriša je pobedio, pa smo morali da otkazemo sve sporazume sa stranim kompanijama, sve je otkazano, zapravo, te grozne konstrukcije su još tamo i nisu uništene. Hoteli su i dalje jednako grozni. Tako da je kompanija, pošto je već učinila neke male usluge, rešila je da se zatvori jer je shvatila da nema šanse da radi u tom sektoru.

U tom periodu, radila sam na bazi ugovora, tako da sam radila kad bi me kompanija pozvala. Tako da, znate šta? Da li čekam u Italiji ili čekam u Albaniji, zapravo, posetila sam zemlju, dobro sam videla tu zemlju. Od početka sam imala dobre prijatelje, zato što skoro svi Albanci govore italijanski, vrlo dobre prijatelje. Imam odlične prijatelje. Da vam pravo kažem, upoznala sam ih u jedinom privatnom restoranu u to vreme, otvoren he '92, zvao se Taverna Tafaj, gde su služili lokalnu hranu, jagnjetinu sa *tavë kosi* [kiselim mlekom], ta sva lokalna jela, paprike sa kajmakom, sve te stvari. Otišla sam iz stana, odselila sam se od kompanije i iznajmila svoj stan.

To je bio period, između ostalog, kad je Italija slala pomoć, već je slala pomoć, i ta pomoć je stajala u magacinima godinama. Mogli ste da nađete parmezan za 200 leka, to je bilo ništa, šta da kažem,

komad parmezana je koštao 1500 lira, mogli ste da nađete, sve u svemu, našli smo mnogo stvari koje su prodavane, za vreme Beriše, na pijaci: bilo je maslinovog ulja, bilo je svega, i zahvaljujući tim prijateljstvima u međuvremenu, kompanija bi me zvala na dva ili tri meseca, ne znam, zvali su me da idem u Ženevu da proverim hotel, u Lion, povremeno su me zvali da radim na raznim mestima.

Nije bilo restorana gde ste mogli da jedete italijansku hranu, i imala sam drugaricu koja se zvala Taljina, njena majka je ilegalno preuzela biletarnicu u centru Tirane, stvari se još nisu slegle, ljudi su i dalje ilegalno preuzimali javne prostore. Na kraju, šta radim? U to vreme više nemam Fiat 127, kupila sam *regata station wagon*. Moj brat je građevinar i znala sam da ima mnogo građevinskog materijala, i u prostru je bilo mesta za šest stolova, samo toliko je moglo da stane, da stoje blizu jedan do drugog. Otišla sam kući, utovarila u kola šta mi je trebalo i uzela trajekt nazad u Albaniju, od Ankone do Drača, napustiča dračku luku i otišla u Tiranu i napravila restoran.

Restoran sa šest stolova je bio srećno rešenje, zašto? Nije da sam mogla da nađem mnogo stvari, ali mogla sam da nađem meso, parmezan, naravno, iz italijanske pomoći, mogla sam da nađem ulje, počela sam da pravim taljatele, kupila sam mašinu, pravila sam taljatele bolonjeze, njoke, uvek bolonjeze, ili sa jednostavnim paradajz sosovima, bolonjeze, *rigatoni matriciana*, sa puno belog luka i tako dalje, i pokrenula sam taj restoran. Uvek je bio pun leti i zimi. Do restorana je vodilo stepenište od osam-devet stepenika, onda bi došao veliki balkon, i stepenište koje vas vodi na drugu stranu. I šta smo onda uradili? Zatvorila sam ovaj prolaz i zimi bih stavila flašu vina ispred i gosti bi čekali i po sat vremena da dobiju mesto.

Dobro je išlo, onda je došlo do neslaganja sa partnerom, otišla sam i... otvorila sam drugi restoran, i on je dobro išao, i onda sam otvorila još jedan.

Drugi deo

[Pitanje je isečeno]

Tako da, kao što sam rekla, odvojila sam se od prvog restorana, a zatim sam otvorila još dva. Ovaj drugi je bio blizu jezera u Tirani, između Pravnog fakulteta i nacionalne garde.

Želela bih da kažem da sam ostala u Albaniji osam godina i želela bih da objasnim zašto sam ostala u Albaniji osam godina. Odmah mi se svidela Albanija. Kao prvo, ljudi su svuda išli samo pešice, i uveče je bila ta plima ljudi koja je počinjala kod muzeja, spuštala se do Univerziteta i onda se pela na drugu stranu, praktično su hodali duž cele ove rute i bilo je divno. Nije bilo automobila, kao što sam rekla, ja sam bila jedina sa autom, bilo je vrlo malo automobila i ljudi su bili radoznali, imali su takvu radoznalost, jer su skoro sve znali o Italiji, ali su to znali samo ilegalno, jer su morali da se kriju da bi gledali TV i znali su samo preko TV-a, ali onda su došli prvi turisti, prvi stranci, i ljudi su poludeli od radoznalosti.

Zamislite da, kad sam otišla tamo '92, hotel Daiti, mislim da je sad zatvoren, ne znam, možda se renovira, nije bio otvoren za javnost, kada sam išla tamo, ljudi su ulazili u majcama i papučama iz sela tokom leta da vide hotel Daiti gde su sve velike face odlazile, bilo je neverovatno.

I onda sam videla Albaniju u svoj njenoj lepoti, sve te lepe stvari, more, more je jako lepo, mislim, od Dermija, prolaziš pored Sarande, pored Vllore, ideš južnom obalom, to je nešto divno. Muzej Berata, koji je, nažalost, opljačkan '97, i onda ponovo opljačkan tokom nemira '98, ali je jako lepo, sa Onufrijevim radovima, sa jako lepom pravoslavnom crkvom. U Fieriju postoji manastir koji je sad

vraćen pravoslavnim monasima, ali oni su od njega napravili restoran, crkva je jako lepa, sa freskama, u vreme Envera Hodže koristili su je kao ambar, zamislite. Tako da sam videla divan deo Albanije. I jug je izuzetan, stvarno izuzetan, čak i danas, kad idem na odmor, ne idem u Italiju, idem na more u Albaniju, i ove godine ću ići u Jalu.

Ehm, utisak koji imam o Albaniji, živela sam tu osam godina, bilo mi je žao da odem, kasnije ću vam reći zašto sam otišla da bih došla na Kosovo, I imam mnogo divnih priča kojih se sećam. To je bio početak, nisam dobro znala albanski, tako da su jedine reči koje sam zapamtila zahvaljujući prijateljima bile psovke. Jednog dana sam išla kući... bilo je kasno, skoro jedan ujutro i situacija još uvek, znate, nije bila savršena i tako sam ja pratila kući....

[Prekid]

Tako da su prve... prve reči koje sam naučila na albanckom, kao što sam rekla, bile psovke.

Sećam se jedne vrlo lepe epizode, sećam se jedne noći, vodila sam kući nekog od klinaca jer je bilo kasno, na staroj petlji u Tirani, u Dračkoj ulici, na semaforu, trebalo je da skenem levo, i bio je policijski punkt, signalizirala sam da skrećem, skrećem levo, a videvši dobro italijanske tablice, policajac je dunuo u pištaljku. Ali zapištao je kad sam već skrenula i već sam prošla, ostavila cam klinca, okrenula se na petlji, prešla most, kad sam čula policijski auto, to je bio Tipo, ili Fiat Uno (onomatopeja policijskih kola), zaustavio me, blokirao me. Na sreću, sa mnom je u kolima bio moj partner, i jedan kreće, jedan je bio baš mršav, a drugi prilično obao, prilično krupan, rekao je: „Dokumenta, dokumenta“. Dala sam mu dokumenta, a on kaže: „Zašto niste stali?“ „Zato što su mi oči napred, a ne na leđima“. Krenuo je da govori nešto na albanskom itd., itd., itd. Zadržao je dokumenta za auto, moju vozačku dozvolu i rekao: „Idite“. Rekla sam: „Ne, ne idem.“ On kaže: „*Ik, ik* [čisti se]“ *Ik* znači idi. Odgovaram: „Idi ti, govno jedno“. Drugi, mršavi, počinje da se smeje, smeje, smeje. Govotom o '93, '94. *Ik ti...* Činjenica da se ovaj jako naljutio, pocrveneo je u licu, želeo je ne znam ni ja šta je hteo da ja uradim, ali drugi je uzeo moja dokumenta i stavio ih u pretinac za rukavice automobila i rekao „*Shko, shko* [Idi]“ ovo je jedna od prvih prča o mom albanskom, prve reči na albanskom koje sam sama rekla, bez ičije pomoći.

Onda je bila još jedna epizoda, ova je bila '98, na odmoru sam, moj nećak Mateo je došao da me poseti, bio je jedan prijatelj iz Čilea, ja i jedan od mojih konobara u restoranu. Odlučili smo da odemo na jug Albanije, put još nije bio dobar kakav je sada, u Porto Palermu je još bila kaldrma, nije bilo asflatirano, itd., itd. Stali smo par puta usput, da popijemo sok, hladno pivo, i ja bih uvek sreća nekog koga poznajem. „Antonela, i ti si ovde? Bla bla bla bla bla“. U međuvremenu se moj albanski dosta popravio. Znate, svuda gde sam sreća nekog koga znam, oni bi rekli: „Ti si najslavnija osoba u Albaniji. Ti si naslavnija osoba u Albanijui. Ti si najslavnija osoba u Albaniji.“

I u nekom trenutku, jedan prijatelj me pozvao, on je radio kao posmatrač OEBS-a u Đirokastri, pozvao nas je, napravili smo ceo krug idući južnom obalom, odlučila sam da idemo putem Đirokastra, Fier, Tirana. Ok, staćemo tamo na jedan dan, jednu noć, stigli smo i on je rekao: „Ako hoćete da se odmorite, ostanite malo ovde, i uveče idemo u Ljivobonu, tamo ćemo jesti, to je jako lepo mesto, ima drvo, ogroman hrast, toliko veliki da sedam-osam ljudi ne može da obuhvati stablo.“ Onda su oni rekli: „Eh, i tamo ćeš sresti nekog koga poznaješ“. Rekla sam: „Kunem se da ne znam ovo selo, sigurna sam da nikog ne znam, hajde da se kladimo u sto hiljada lira.“ Ok,sto hiljada lira. Bilo ih je troje, a ja jedna. Sve u svemu, stigli smo do tog sela, bla, bla, bla, popili smo dobro hladno pivo, pogledali smo drvo i u jednom trenutku čujem kako neko kaže: „Antonela!“ To je bio sveštenik, u tom muslimanskom selu, otvorio je crkvu, sveštenik iz Pulje, bio je moja mušterija, kada je išao u Pulju i prolazio kroz Tiranu, dolazio je u moj restoran. Znate, morala sam da platim 300 hiljada lira, znate,

izgbila sam opkladu. Sledeći put ću staviti brkove, ofarbati kosu, ne znam šta da radim. Ali, u svakom slučaju, imali smo divan odmor, vrlo lep.

I dalje idem u Albaniju, kao što sam rekla. I dalje imam puno prijatelja, i Italijana i Albanaca, od Roberta Doje, Josite, kad idem tamo spavam kod Josite, ona mi je kao sestra. Hajde da se vratimo na priču kako sam stigla ovde iz Albanije. Imala sam jako veliku klijentelu, u međuvremenu se u Albaniji otvorilo nekoliko međunarodnih misija u to vreme, govorim o '99, ali mnogi su završili svoju misiju u Albaniji i već se preselili u misije [na Kosovu] posle septembra, došli su ovde, na Kosovo, čak i pre septembra, i svako malo bi dolazili da zatvore svoj projekat u Albaniji i govorili bi: „Antonela, dođi, dođi na Kosovo, dođi na Kosovo, dođi na Kosovo! Ne možemo tamo da jedemo, nema ništa, ne možemo da jedemo, nema hrane, nema atmosfere, nema ništa, ništa nema.“

I jednog jutra sam se probudila i rekla sebi: „A što ne bih otišla na Kosovo?“ Dozvolite mi da dodam da, tokom egzodusa sa Kosova, ugostili smo, moj partner i ja – imali smo malu tavernu ispod restorana koja je bila rezervisana za događaje kao što su rođendani, i bila je veličine restorana, sa dva kupatila, imala je sve što je potrebno za samo-dovoljnost – ugostili smo porodicu od 15 članova iz Prizrena, praktično dvoje odraslih, ostalo su bila deca. Tako da, Kosovo. „Znam gde žive, mogu da odem na Kosovo, svratiću do Džeme, jedinog muškarca koji je pratio celu porodicu. Pitaću ga, a onda ću otići u Prištinu.“

U međuvremenu, ti prijatelji su već rezervisali hotel. Idem na Kosovo, idem da vidim kako je. Krećem u 11 ujutro, preko Makedonije. Kažu mi: „Ne, nemoj da ideš, još ima bombi, ima mina, ne znaš šta ćeš zateći.“ Šta ću zateći? Zateći ću šta sam zatekla u Albaniji, da li je tamo gore posle svih tih godina? Sve u svemu, krenula sam, stigla tamo, sreća mnogo prijatelja i videla da li mogu da nađem mesto koje je dobro za restoran.

U međuvremenu, međutim, bilo je nekih koncerata, i upoznala sam neke mlade albanske pevače, kao što je Elton Deda i druge, i, zapravo, tokom dana smo često bili zajedno. Ja sam dolazila i odlazila, sa partnerom ili sama. 2000. godine sam morala da se vratim u Italiju zbog operacije, u međuvremenu je moj partner došao ovde, našao mesto za restoran i potpisao ugovor, tako da je 2000. on obavio sve pripreme. U međuvremenu, u Italiji, ja sam kupila sve što nam je bilo potrebno i u avgustu... u junu, ta moja prijateljica je došla iz Italije – izgubila sam je prošle godine – ona mi je pomogla, tako da smo krenuli, očistili smo mesto, ukrasili ga, okačili postere, platna, fotografije, postavili stolove, odlučili kako da ih postavimo, itd., itd.

Kupila sam nekoliko rezervoara za gas, imali smo spoljnu gasnu vezu, boce su bile italijanske, a gas je došao iz Albanije. Mi smo... jedne subote smo pozvali sve mušterije koje su bile ovde na Kosovu, pozvali smo ih radi testiranja, da vidimo kako radimo u kuhinji. Našla sam i osoblje, veliki deo ove porodice, koju sam vratila nazad, koji su takođe pomagali. Angažovala sam dvoje-troje ljudi iz te porodice. Napravila sam tu večeru, sve je prošlo dobro, mušterije su bile srećne, prijatelji, ljudi su bili srećni. U ponedeljak sam počela, u utorak mi nestane gasa, ovde još nije bilo gasa, otišla sam u Kukeš, u Kukešu je bilo gasa, ali ta vrsta, ne u Kukeš, u Prizren, ali ta vrsta gasa nije radila u ovom sistemu, u međuvremenu mi je nestalo i vode... uveče, restoran se otvorio....

[Prekid]

Jel mogu da nastavim?

Restoran je bio baš pun, ali nije bilo gasa, nije bilo vode. Ponudila sam aperitiv i sve poslala kući, onda sam uvela cevi unutra, unutra smo uspeli da to napravimo da dobro radi.

Uvek sam održavala kontakt sa tom porodicom koju smo ugostili u Tirani. Kad su stigli, živila sam u malom stanu, porodice ovde su baš velike, nije bilo kao u Tirani, ovde su porodice baš velike. [U Tirani] ne žive svi zajedno kao u stara vremena, tzbina, ujaci, rođaci, deca, svi, i partner mi je rekao – on je imao malu kuću kao moj stan – „Znaš, razmišljam da primim kosovsku porodicu.“ Ali, ja sam rekla: „Ti imaš malu kuću, ima vas četvoro, gde ćeš da ih staviš? Gde si mislio da ih staviš?“ Rekla sam: „Iljire, jel znaš šta ćemo da uradimo? Možemo da zatvorimo malu tavernu koju imamo dole, i da ih smestimo tamo, i tako smo i uradili.

Neki prijatelji iz UNHCR-a su nam dali poljske krevete, mi smo dali ćebad, neki su nam dali novac, neki koji su imali radnje su nam dali odeću, mi smo obezbedili nešto drugo... doručak, ručak, večeru, čak i popodnevnu užinu za decu smo obezbedili, moj partner Iljir i ja. Ostali su s nama tri meseca.

Oni su se vratili u junu, u junu smo imali oproštajnu žurku, bila je i ambasadroka Mariza Lino. Pozvala sam sve italijanske prijatelje, sve u svemu, sve prijatelje. Imali smo roštilj u bašti i oni su se vratili. Iznajmili smo kombi, 800 maraka, tražili su toliko, nije bilo evra, platili smo. Onda, pre nego što su otišli, pošto je albanska vlada izdvojila izvesnu sumu novca za porodice koje su primile izbeglice. Nikad nismo želeli taj novac, moj partner ih je odveo u kancelariju i praktično smo im dali taj novac, i onda su se vratili kući.

Vratila sam se u novembru, imala sam operaciju u decembru i otišla da vidim [tu] porodicu, našla sam ih, nisu imali novca za ogrev, pa sam im ostavila 300 maraka da kupe drva. Ostali smo u kontaktu sa njima, oni su mi takođe mnogo pomogli kad sam otvorila restoran, mnogo su mi pomogli.

Iskustvo rata, mi, zapravo... mi u Tirani smo čuli avione koji dolaze iz Italije kad su išli da bombarduju Srbiju, jer su prolazili i leteli baš nisko. Čuli smo *wuuuuu* i prozori su se tresli. Kad su dolazili, za nas je to bilo kao da bacaju bombe na hotel Dajti, jer su se prozori tresli i mi smo čuli *boohh!*

Rekli su: „Ne, probijaju zvučni zid“, ali to nije uopšte bilo tačno, po mom mipljenu to nije bilo tačno, pa smo se pitali, onda, nisam... ne znam da li sam u to vreme podržavala bombardovanje... ne znam, bila sam malo skeptična prema činjenici da je Italija dobro uradila što je bombardovala Srbiju, ali onda, ja nisam političar, ali onda, imala sam ozbiljne sumnje. Imala sam vrlo ozbiljne sumnje.

Ovde sam bila šokirana jer... Kad sam došla ovde, cela ova oblast praktično, bilo je praktično mnogo Srba i mnogo Turaka, to je bila mešavina manjina, ovaj kraj gde je restoran je bio više turski, ovaj restoran, vlasnij je Turčin. U glavnoj ulici i čak i tamo, bilo je mnogo spaljenih kuća. Govorili su da su sve spaljene kuće albanske kuće, ali bile su srpske kuće, sve srpske kuće su zapaljene, a nijedna albanska nije ni taknuta, nijedna, nijedna. To me mnogo boli, laži koje su izgovarane u to vreme me mnogo bole. Rekli su: „Vidiš, ovo je bila albanska kuća i spalili su je.“ Na kraju, posle četiri godine, razumela sam da su to bile sve srpske kuće, sve srpske kuće. Ima jedna ovde koja, dok nije iznajmljena, nalazi se u maloj uličici, u uličici pored mog restorana, ta kuća je iznajmljena, možda je neko ilegalno zaposeo i onda iznajmio nekim strancima, kada je sud vraćao imovinu, Srbima njihovo i Albancima njihovo, ova kuća, koja je bila baš lepa, dva sprata, bašta, nisu ostavili nijedna prozor na mestu, gađali su kamenjem i sve porazbijali. Dakle, ko je spalio kuće?

I 2000 [2004], kad su spalili crkvu? Bila sam ovde. To je bio još jedan stvarno prljav posao, žao mi je, ali moram to da kažem. U 7.30 uveče, čula sam granate, sve mladi ljudi, niko nije bio kod kuće, svi su bili napolju. U 7.30 uveče, odlučila sam da zatvorim restoran, pošaljem svu decu kući, ostala sam do oko ponoći. U dva sara ujutro, stigao mi je poziv iz Italijanske ambasade, rekli su: „Antonela, beži, beži, tamo je veliki požar, tamo je veliki požar pored tvog restorana.“ Pre nego što sam otišla kući, pre ponoći, videla sam sveštenika kako beži sa ćerkom, srećom policija ih je pokupila i sklonila. U dva

ujutro, Ambasada zove: „Beži, beži, veliki je požar.“ Došla sam ovde sama, pokupila sve kante za smeće, napunila ih vodom jer kako vrane lete, ovo je stara kuća, kako vrane lete, to je dvesta metara od crkve, i zvonik je gore, bio je to stvarno veliki požar.

Policija je počela da puca i dvoje... videla sam nekoliko klinaca kako beže. Tvojica su bila iz kraja, svi obučeni u crno, crna majica, crne cipele, crne pantalone, jakna, ne kožna, to mogu da kažem, ali veštačka moža, crna. Jedan je hodao ovako, jer je bio pogogđen dum dum metkom u nogu, bili su iz kraja.

To su stvari na Kosovu koje mi se nikad nisu sviđale, nikad. Ovde sam 13 godina, nikad to neću razumeti. Nikad. Ovde nije ostalo Srba, svi su otišli, bili su pod takvim pritiskom da su jeftino prodali svoje kuće. Ova kuća ovde je srpska. Do pre neki dan, tu su ilegalno živeli tri porodice. To je ok za mene, nije problem, ali... nije lepo.

Nadam se da niko ne dolazi.... razumete? Postoji nešto što ne volim na Kosovu, nikad nisam volela. U Albaniji su imali revoluciju, imali su sve, ali nikad ništa nisu uradili [uništavali]. Samo '97. su pljačkali, da. '97. sam videla grozne scene, blizu Fiera, deca, neka romska deca, u Albaniji, sa ručnim granatama, jer su se ljudi iz Fiera bavljali gađajući ih dok su išli da rade u poljima, i oni su se branili. Pravili su noćne upade, ti ljudi iz Fiera, u mercedesima. Jedne noći su spalili 33 mercedesa, zapalili su, nikad više nisu dolazili, razumete?

Sad sam na Kosovu 13 godina, ne volim više da se vraćam u Italiju. Dobro mi je tamo 15-20 dana, ne osećam se više kao kod kuće, to je potpuno drugi svet. Ovde izađem napolje, kupujem u maloj radnji, koja je otvorena od ponedeljka do subote, pored moje kuće. Deca me zovu „teta Antonela“, ce komšiluk me poznaje. Ta bih radila u Italiji? Subotom bih išla u supermarket da kupim stvari za celu nedelju, onda bih bacila pola frižidera, ne, ne osećam se više kao kod kuće.

Moji projekti... već sam rekla, možda je ružno, ali već sam rekla mojim klicima [konobarima]: „Sigurno ću umreti ovde.“ Restoran će biti njihov, jer niko od moje porodice neće ovde doći iz Italije, zidovi nisu moji, ali ono unutar njih, restoran, je njihov, i oni s njim mogu da rade šta hoće. I treba da me sahrane ovde, postoji jako lepo selo blizu Prizrena, sa desne strane, da, sa desne strane, između Prizrena i Đakovice, postoji lepo malo groblje u planinama, katoličko groblje. Išla bih i na muslimansko groblje, nije to problem, ne. Treba da me sahrane tamo, sa čaršafom, u jednostavnom kovčegu, i to je to.

Dakle, mislim, nemam velike projekte. Da, imala bih projekat da proširim restoran, da uradim nešto ovde, ali ovde, uradila bih to ovde. Ovo je... Možda ako bih sutra bila manje lucidna, rekla bih: „Želim da idem negde drugde“, ne znam, ali za sada je to ovde. Takođe, imam i puno prijatelja, stranaca, lokalaca. Kad odem u Albaniju, kažu: „Ti je Kosovarë?“ Ti si sa Kosova? Na početku, kad sam došla ovde, bila sam uvređena, mislili su da sam Srpkinja. Noću sam išla okolo sa malim čekićem, dok sam šetala psa, na početku, mislila sam, ako me ponovo nazovu *Shki*, tresnuću ih u zube i prebiti ih sve. Kad sam ovde, kažu, oni koji me ne znaju „Ti je *Shqiparë*?“ Ti si Albanka? Jer u njihovim jezicima ima puno razlika. U Albaniji kažu *vezë*, ovde, makar moje žene, kažu *vo*, to je njihov dijalekat. Na početku sam govorila: „*Mori dy vezë* iz frižidera“, daj mi dva jaja iz frižidera, a oni nisu razmeli, *vo*, tako da sam ja.... kokoda „A, *vezë*“. U Albaniji kažu *drita* [struja], ovde kažu *rryma*. Kad odem u Albaniju i pričam sa prijateljima, sa Jositom, kažem „*Nuk ka rryma?*“ „*Rryma?*“ „*Nuk ka drita*“ [nema struje].

Postoje neke razlike, ali hajde. Ne poznajem Kosovo dobro, ovde sam manje putovala nego u Albaniji, nisam mnogo putovala, nisam naučila napamet mapu Kosova, da budem iskrena, ne bih znala gde da idem. Išla sam u Dečane, Gračanicu, posetila sam muzej, spomen dom, posetila sam druga mesta, ali

nema... ovih dana ne izlazim mnogo, ne znam šta je novo. Ali, hajde, srećna sam ovde, imam divno osoblje, ako išta, makar su stalno ovde. Jako me boli noga, imamo herpes, *fuoco di San Antonio*. U nedelju uveče nisam spavala, zvala sam glavnog kuvara u šest ujutro i on me je odveo u bolnicu, kad su mi potrebni uvek su tu, ovde mi je dobro sa niima, znate?

Imam sreće da poznajem mnogo političara od početka, sećam se kad smo, kod Štajnera kući, kada je formiran prvi parlament, počeli smo u 7.30 uveče i zavrčili u 4 ujutro. I onda ok, sreća sam mnogo ljudi, mnogo političara, sadašnju predsednicu, sadašnju predsednicu Kosova, dolazila je dok nije bila predsednica, ali i sada dolazi. Često dolazi u restoran. I to je moje iskustvo. O kao na svakom mestu, sada završavam, verujem da prvo morate da poštujuete, čak i ako se osećate kao kod kuće, morate da poštujuete mentalitet i običaje mesta, znate, što meni nije teško, uopšte. Postoje jela koja baš volim, od *flija* ili bureka, mnogo ih volim (smeh).

Šta još da kažem? Verujem da sam sve rekla. Ako želite još nešto da saznate, dođite, ja ću ići sa štapom, pričaću... Imam 57 godina, dođite kad budem imala 67, pričaću sa protezom *ppappapa*, reći ću vam više... (smeh).